

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/182/2019
Identifikačné číslo spisu:	8614202718
Dátum vydania rozhodnutia:	28.10.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:8614202718.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne R. S., bývajúcej v J. XXX, zastúpenej JUDr. Jánom Škrabom, advokátom so sídlom vo Svidníku, Sovietskych hrdinov 200, proti žalovanej A. S., bývajúcej v O. X, zastúpenej JUDr. Michalom Dribňákom, advokátom so sídlom v Medzilaborciach, Kpt. Nálepku 440, o zaplatenie 4 741 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 6 C 118/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 24. apríla 2019, sp. zn. 18 Co 181/2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 24. apríla 2019, sp. zn. 18 Co 181/2018 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 24. apríla 2019, sp. zn. 18 Co 181/2018 ako vecne správny potvrdil odvolaním napadnutý rozsudok Okresného súdu Svidník (ďalej aj „súd prvej inštancie“) z 31. mája 2018, č. k. 6 C 118/2014 223, ktorým súd prvej inštancie zrušil platobný rozkaz Okresného súdu Svidník z 5. júna 2014, č. k. 6 C 118/2014-12 (výrok I.), konanie v časti o zaplatenie istiny vo výške 2 500 eur zastavil (výrok II.), žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 2 241 eur s 8,75 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 4 741 eur od 1.1.2013 do 24.2.2015, zo sumy 4 241 eur od 25.2.2015 do 15.4.2015 a zo sumy 2 241 eur od 16.4.2015 do zaplatenia, a to do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok III.) a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v plnom rozsahu.

2. Proti vyššie označenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie v zmysle § 431 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“ alebo „Civilný sporový poriadok“) v spojení s § 420 písm. f) CSP a v zmysle § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľka dovolanie odôvodnila tým, že odvolací súd nereagoval v odvolaní na podstatné argumenty žalovanej k námietke aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne a pasívnej vecnej legitímácie žalovanej k úhrade 25 eur za šaty pre dcéru žalovanej, 80 eur za elektrickú kosačku, ktoré podľa žalobkyne dlhoval manžel žalovanej nebohému manželovi žalobkyne a k sume 56 eur, ktoré údajne mala žalovaná vybrať z účtu svokry Q., k námietke žalovanej o absolútnej neplatnosti právneho úkonu -

uznanie dlhu, ktorý podľa žalovanej vzhľadom na okolnosti za akých listinu podpísala, preukázaných výpovedami svedkov, nemá všeobecné náležitosti právneho úkonu a náležitosti uznania dlhu pre absenciu slobodnej a vážnej vôle ako aj pre absenciu prísľubu dlh zaplatiť, ako jednej z podstatných náležitostí právneho úkonu uznania dlhu. Žalovaná má za to, že odvolací súd nesprávne právne posúdil dôkaz predložený žalobkyňou ako dôkaz, ktorý spĺňa zákonné predpoklady o uznanie dlhu, ktorý trval v čase podpisu žalovanou a v nadväznosti naň námietku premĺčania dlhu. Uvedené skutočnosti zakladajú absolútnu neplatnosť právneho úkonu uznania dlhu, na ktoré podľa žalovanej mal súd prihliadnuť. V nadväznosti na uvedené dovolateľka uviedla dva rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pod sp. zn. 4 Cdo 116/2009 a 7 Cdo 353/2014, od ktorých sa podľa dovolateľky odvolací súd pri riešení právnej otázky týkajúcej sa uznania dlhu (§ 558 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, ďalej len „OZ“) odklonil. Odvolací súd nereagoval ani na námietky žalovanej k výške a času plnenia dlhu z pôžičky, ktorý bol podľa žalovanej ponechaný na vôli žalovanej a nie tak ako to v konaní tvrdila žalobkyňa, že jej žalovaná bude vracať požičané sumy od prvej sumy po 50 eur mesačne. Tieto majú podstatný význam pre posúdenie dôvodnosti nároku, jeho výšky a splatnosti, pre posúdenie predčasného podania žaloby a premĺčania dlhu. Na základe vyššie uvedených skutočností navrhla dovolaciemu súdu, aby rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie a priznal žalovanej náhradu trov konania, prípadne aby dovolací súd zmenil rozsudok odvolacieho súdu tak, že žalobu zamietne a prizná žalovanej náhradu trov konania. Zároveň navrhla, aby dovolací súd odložil právoplatnosť a vykonateľnosť rozsudku odvolacieho súdu pre prípad núteného výkonu rozhodnutia.

3. Žalobkyňa vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že považuje napadnutý rozsudok za procesne a vecne správny, a preto navrhla dovolaciemu súdu, aby dovolanie z dôvodu neprípustnosti odmietol.

4. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 CSP] po preskúmaní procesných podmienok prípustnosti dovolania dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň aj dôvodné.

5. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Jeho mimoriadnej povahy zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, ktorá vymedzuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia a ktorú je potrebné vzhľadom na narušenie princípu právnej istoty strán, o ktorých veci sa už právoplatne rozhodlo, vykladať reštriktívne (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 59/2017, sp. zn. 5 Cdo 145/2016, sp. zn. 8 Cdo 107/2017). Ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 144/2017, sp. zn. 1 Cdo 137/2016 a tiež rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, je otázkou zákonnosti a jej riešenie patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

8. Podľa § 431 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby

uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Citované ustanovenie zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces.

10. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva. Nesprávnym procesným postupom sa rozumie iba faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor). V zmysle § 420 písm. f) CSP je relevantný taký nesprávny procesný postup, ktorý vylučuje stranu sporu z realizácie jej procesných oprávnení a ktorý má možnosť jej aktívnej účasti na konaní (napr. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti). Pre procesnú stranu z práva na spravodlivý súdny proces nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 52/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (napr. 3 Cdo 26/2017, 4 Cdo 56/2017, 5 Cdo 90/2017, 8 Cdo 187/2017).

11. Po preskúmaní veci dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľkou namietané jednostranné hodnotenie dôkazov súdmi nižšej inštancie v jej neprospech týkajúce sa aktívnej vecnej legitimácie žalobkyne a pasívnej vecnej legitimácie žalovanej k úhrade 25 eur za šaty pre dcéru žalovanej, 80 eur za elektrickú kosačku, ktoré podľa žalobkyne dlhoval manžel žalovanej nebohému manželovi žalobkyne a k sume 56 eur, ktoré údajne mala žalovaná vybrať z účtu svokry Q. nie je spôsobilé založiť prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že dovolanie nie je prostriedkom určeným na revíziu skutkových zistení, ktoré urobili súdy prvej a druhej inštancie, na ktorých je založené napadnuté alebo jemu predchádzajúce rozhodnutie a ani prostriedkom určeným na prehodnotenie vykonaného dokazovania. Naopak, podľa § 442 CSP je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd.

12. V súvislosti s požiadavkami kladenými na odôvodnenie rozhodnutia z hľadiska princípov spravodlivého procesu, a to najmä pokiaľ ide o ich úplnosť, zrozumiteľnosť a presvedčivosť sa však dovolací súd v časti odôvodnenia dôvodov vedúcich súdy nižšej inštancie k záveru, že obsahom listiny (č. 1. 3) z 21. decembra 2013 je prejav vôle žalovanej smerujúci k uznaniu dlhu, ktorý je predmetom uplatnenej žaloby v zmysle § 558 OZ, stotožnil s argumentáciou dovolateľky z nasledovných dôvodov.

13. Podľa § 558 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, ďalej len „OZ“ ak niekto uzná písomne, že zaplatí svoj dlh určený čo do dôvodu aj výšky, predpokladá sa, že dlh v čase uznania trval. Pri premlčanom dlhu má také uznanie tento právny následok, len ak ten, kto dlh uznal, vedel o jeho premlčaní.

14. Uznanie dlhu predstavuje zabezpečovací prostriedok, prostredníctvom ktorého dochádza k zabezpečeniu práv a povinností zo záväzkov. Ide o jednostranné vyhlásenie, resp. jednostranný právny úkon dlžníka adresovaný veriteľovi, ktorým dlžník v písomnej forme vyhlasuje, že zaplatí svoj dlh čo do dôvodu a výšky. Uznanie dlhu zakladá vyvrátiteľnú právnu domnienku, že v čase uznania dlh existoval.

Tento právny úkon okrem všeobecných náležitostí pre právne úkony (§ 34 a nasl.) musí mať písomnú formu, musí byť z neho zrejmý dôvod (kauza) vzniku pohľadávky, musí v ňom byť presne určená výška pohľadávky a napokon musí obsahovať aj prísľub dlžníka tento dlh zaplatiť.

15. Vymedzením dôvodu dlhu sa myslí určenie jeho právneho titulu, z ktorého vznikol, t. j. primárneho záväzku. Pre platnosť uznania dlhu dlžník nemusí mať právnu vedomosť o tom, z ktorého konkrétneho právneho titulu vznikol jeho dlh, musí ho však aspoň nepriamo označiť tak, aby bolo objektívne zistiteľné, o aký záväzok, resp. inú právnu skutočnosť ide.

16. V súvislosti so sľubom zaplatiť dlh platí, že nepostačuje len samotné uznanie existencie dlhu, ale je potrebný prísľub dlžníka, že svoj existujúci dlh zaplatí. V opačnom prípade by nešlo o platné uznanie dlhu. Uvedené vyplýva i z ustálenej praxe najvyšších súdnych autorít. Podotýkame, že samotný prísľub dlžníka, že svoj dlh zaplatí, nemusí byť striktno formalistický, t. j. stačí ak z dlžníkovho písomného prejavu vyplýva vôľa splniť dlh.

17. Požiadavka, aby rozhodnutie bolo riadne odôvodnené, patrí medzi základné atribúty spravodlivého procesu. Jej účelom je medziiným zabezpečiť transparentnosť, legitimitu a kontrolovateľnosť súdneho rozhodovania. Nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia spôsobuje jeho nepreskúmateľnosť. To však bez ďalšieho neznamena, že nedostatočné (nepreskúmateľné) odôvodnenie rozhodnutia predstavuje dôvod, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti nemu smerujúceho.

18. Podstaty a zmyslu stanoviska občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 3. decembra 2015, R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ sa zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016 nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

19. Preskúmaním veci dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu v časti odôvodnenia dôvodov vedúcich k záveru, že obsahom listiny (č. l. 3) z 21. decembra 2013 je prejav vôle žalovanej smerujúci k uznaniu dlhu, ktorý je predmetom uplatnenej žaloby v zmysle § 558 OZ nezodpovedá kritériám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia, ktorého štruktúra je rámcovo upravená v § 393 ods. 2 CSP v spojení s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd vo svojom odôvodnení dovolaním napadnutého rozhodnutia uviedol, že „sporové strany uzavreli v priebehu roka 2011 zmluvu o pôžičke peňazí ústnou formou. Žalobkyňa si jednotlivé sumy požičaných peňazí zapisovala do svojho denníka, kde uvádzala aj dôvod požičania peňazí žalovanej. Spornou v tomto spore ostala výška požičanej sumy a spôsob splácania pôžičky. Prehľad požičaných súm a ich postupného vrátenia („A. 80 € V., 25 € šaty - K., 850 € - banka, 955 € - karta, 3 850 € - exekútor, 300 € - V., 56 € - (?), 6 116, 50 € - A. príjmanie, 50 € - všetch svätých, 25 € - január, 50 € apríl - K. účet, 50 € - júl K. doniesla, 50 € - september A. účet, december 2013 - 5 841 €, farár (?), (?) - (?), koláče (?), 150 - 20.12.2013, 5 691, 350, 21.12.2013, 50 dali S., 5 241, 21.12.2013, 100 - K. účel, 400 - K. účel“) vyhotovený žalobkyňou a podpísaný žalovanou podľa odvolacieho súdu spĺňa zákonné predpoklady o uznanie dlhu“.

20. Podľa názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd nedostatočne vysporiadal s tým, či predmetná listina spĺňa obsahové náležitosti uznania dlhu, najmä či záväzky, ktoré z nej vyplývajú sú objektívne zistiteľné a či z nej vyplýva vôľa žalovanej dlh splniť. Bez uvedeného nemôže dovolací súd považovať citovaný záver odvolacieho súdu za dostatočne odôvodnený.

21. Podľa názoru dovolacieho súdu je preto konanie postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu takej intenzity, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie

vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

22. So zreteľom na dôvodne namietanú vadu zmätočnosti napadnutého rozhodnutia dovolací súd v súlade s jeho rozhodovacou praxou nepristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia veci.

23. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.